

Asia: Asia VN/25733/2021

Suomen digitaalinen kompassi, 2. luonnos

Kansallinen digikompassi kokonaisuutena

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa Suomen digitaalisen kompassin 2. luonnoksesta. Suomen Tekstiili ja Muoti ry kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä pyynnöstä.

Suomen Tekstiili ja Muoti ry (STJM) on tekstiili-, -vaate, ja muotialan yritysten elinkeinopoliittinen ja työmarkkinapoliittinen edunvalvontajärjestö, jonka jäsenyritykset valmistavat ja/tai valmistuttavat muun muassa vaatteita, suojavarusteita, kodintekstiilejä, sairaalatekstiilejä, teknisiä tekstiilejä sekä kuitukankaita ja teollisuustekstiilejä.

STJM on kuluneen vuoden aikana lähtenyt toiminnassaan tarkastelemaan sitä, miten toimialajärjestö voi tukea jäsenyritystensä ja koko toimialan digitalisaatiokehitystä ja mikä tässä tehtävässä voi olla toimialajärjestön rooli. Parhaillaan STJM on toteuttamassa jäsenyritystensä digitalisaatioastetta kartoittavaa kyselyä.

Tämä kokonaisuus digikompassissa tavoitteensa mukaan luo kansallisen kokonaiskuvan Suomen digitalisaatiokehityksestä. Se on kirjoitettu selkeästi sekä ymmärrettävästi. Useimmat asiat ovat monelle asiala-seuranneelle henkilölle jo itsestäänselvyksiä, eikä tästä kompassiluonnoksesta käy ilmi juurikaan uusia tai konkreettisia toimenpiteitä. On kuitenkin hyvä, että asiat on koottu yhteen dokumenttiin. Asioiden tiivistämistä voisi kuitenkin vielä työstää.

Koska digikompassi on ensisijaisesti valtionhallinnon digitalisaatiokehityksen ohjaamisen työkalu, STJM keskittyy antamaan lausuntonsa kompassin osista: osaaminen sekä yritysten digitalisaatio. STJM:n tärkein tavoite on suomalaisen tekstiili- ja muotialan kestävä kehittyminen ja globaali menestyminen, jossa digitalisaatiolla on vahva rooli jäsenyritystemme arjessa nyt sekä tulevaisuudessa. Digitalisaatiolla voidaan luoda yrityksille ja koko toimialalle kilpailuetua, jos

digitalisaatioon halutaan panostaa monipuolisesti. Näkemyksemme mukaan tekstiili- ja muotialan kiertotalouteen nojaava vihreä siirtymä on mahdollista toteuttaa tehokkaasti digitalisaation avulla. Digitalisaatio on merkittävässä asemassa myös yritysten ja toimialan tuottavuuskehityksen varmistamisessa. Kaikkien näiden osalta datalla ja sen tehokkaalla keräämisellä, siirtämisellä ja hyödyntämisellä on keskeinen merkitys. Kyberturvallisuuden osutta ei voi myöskään liikaa korostaa. Sillä tulee olla keskeinen rooli jokaisella osa-alueella ja jokaisen toimijan osalta tässä digitaalisessa kehityksessä.

Osaaminen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Tämän osa-alueen strategiset tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja selkeitä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää selkeitä toimenpiteitä, riittävää resursointia ja hyvää aikataulutusta, jotta kunnianhimoisiin tavoitteisiin päästään tavoiteaikataulussa.

Tekstiili- ja muotiala on suuressa murroksessa Suomessa. Monia uusia yrityksiä on syntynyt ja vanhemmat yritykset ovat lähteneet kehittämään toimintaansa. Digitalisaatio, vastuullisuus ja tekstiilien kiertotalous muokkaavat alaa ja mahdollistavat uutta kasvua laajemminkin. Suomessa kehitetyt kuituinnovaatiot ja tekstiilien kierrätyksen uudet mahdollisuudet ovat kansainvälisesti hyvin kiinnostavia eli olemme saaneet globaalin huomion siirtymään myös Suomeen. Myös muutos käsityöläismäisestä yksinyrittäjyydestä brändiperusteiseen liiketoimintaan uudet digitaaliset mahdollisuudet huomioiden edellyttää paljon uusia osaajia ja myös digiosaamista tekstiili- ja muotialalla.

Kompassin mukaan suomalaisilla on eurooppalaisittain hyvät digitaaliset perustaidot. Tosin tällä hetkellä vallitsee globaali pula digialan osaajista sekä erityisesti niistä henkilöitä, jotka osaavat soveltaa digitaalisuutta tekstiili- ja muotialan toimintoihin, järjestelmiin sekä prosesseihin. Suomen pitää panostaa kansainvälisten osaajien houkutteluun myös tällä alalla. Suomessa valmistuvat kansainväliset digialan osaajat pitää saada työllistymään Suomeen ja jalkautumaan ennakkoluulottomasti myös muille aloille kuin ICT-alan yrityksiin.

Pienten ja keskisuurten yritysten digitalisaatio-osaamiseen on panostettava myös tekstiili- ja muotialalla. Tekstiili- ja muotialan koulutusohjelmien toteutussuunnitelmia on tältä osin tarkistettava ja päivitettävä toisella ja kolmannella asteella sekä koulutuksen tarjontaa on laajennettava yritysten tarpeet huomioiden. Toisella asteella on uudistetuissa tutkinnon perusteissa digitalisaation kehitykseen sopivia tutkinnon osia, mutta niiden toimeenpanoon pitää satsata kehittämällä opettajien osaamista ja yritysyhteistyötä. Käytännönläheisissä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa voidaan tehdä yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa. Käsityöllisyyttä painottavien koulutusohjelmien tilalle on saatava toimialaspesifejä ammattitutkintoja ja korkea-asteen tutkintoja, joiden sisällöissä tekstiili- ja muotialan digitalisaation erityispiirteet on tunnistettu.

Suomalainen sivistys, kuten digisivistyskin, rakentuu vahvan koulutusjärjestelmän varaan. Näin ollen myös opettajia ja kouluttajia tulee täydennyskouluttaa digitaalisuuteen. Heitä tulee kannustaa kehittämään ja päivittämään tekstiili- ja muotialan koulutussisältöjään digitalisaatio huomioon ottaen, ja heidän tulee päästä päivittämään digitaalista osaamistaan alan yrityksiin. Täydennyskoulutuksen lisäksi ammatillisten opettajien työsuunnitelmiin tulee lisästä pakolliset palkalliset työelämäjaksot esim. 1 vko/vuosi, jotta opettajalla on mahdollisuus päästä päivittämään digitaalisia taitojaan alan yritykseen. Tämän toiminnan tulee olla jatkuvaa, suunnitelmallista ja tavoitteellista, ja hankittu tieto tulee jakaa myös muille alan opettajille oppilaitoksessa, jotta hankitulla uudella osaamisella on laajempi vaikuttavuus. Näin voimme paremmin taata, että koulutuksissa tuodaan esiin alakohtaista digitaalista osaamista ja että digitaalisten mahdollisuuksien soveltaminen alan tehtäviin mahdollistuu myös opiskelijoille.

Korkeatasoisen tutkimuksen sekä toisen asteen ja korkeakoulutuksen rinnalle tarvitaan tutkintokoulutusta lyhyempiä koulutuskokonaisuuksia sekä jatkuvan oppimisen ratkaisuja yritysten tarpeita kuunnellen alan yritysten digiosaamisen kehittämiseksi ja päivittämiseksi. Digitaalisen osaamisen ylläpitäminen ja uusien asioiden jatkuva oppiminen on tärkeää jokaiselle ja jokaisessa yrityksessä.

Lisäksi digitaalisuutta pitää hyödyntää lisää jatkuvan oppimisen mahdollistajana myös tekstiili- ja muotialalla. Näin opetus on saavutettavampaa eri puolilta Suomea, on tasa-arvoisempaa ja luo samalla tasalaatuisempaa osaamista alalle. Digitaalisuutta hyödyntämällä voidaan luoda yhteyksiä kansainvälisiin osaajiin ja tuoda heitä yhteistyöhön alan suomalaisten yritysten ja oppilaitosten kanssa. Aina ei tarvitse logistisesti siirtyä paikasta toiseen luodakseen hyvää yhteistyötä globaalisti.

Digitaalinen osaaminen tukee innovaatioita ja kilpailukykyä. Suomessa tekstiili- ja muotialalla kunnianhimoinen taso on kuitenkin lähteä luomaan kilpailuetua digitalisaatiosta. Tämä tarkoittaa panostuksia yritysten TKI-toimintaan ei niinkään uusien digiteknologioiden kehittämiseksi, vaan jo olemassa olevien digiteknologioiden monipuoliseksi soveltamiseksi tekstiili- ja muotialan yrityksissä. Digitaalisten ratkaisujen soveltamisen ja käyttöönoton tueksi toimialan yritysten ja alan koulutusta tarjoavien korkea-asteen oppilaitosten kesken tulee luoda systemaattinen toimintatapa ja tähän tulee kannustaa TKI-panostuksin.

Jotta voidaan tukea yli toimialojen ja koulutusasteiden syntyvää toimintaa sekä innovointia, pitää siihen luoda mahdollisuuksia. Tulisi luoda digitaalisia oppimisympäristöjä /-keskuksia, joissa voi toimia yhtä aikaa eri koulutusasteiden opiskelijat, jopa alan yritykset uutta kokeillen. Näin saataisiin yhteen tekijät (= toinen aste), suunnittelijat (=ammattikorkeakoulut) ja kehittäjät/tutkijat (yliopistot). Yritykset voisivat antaa projekteja, pulmia sekä syötteitä ratkottaviksi näihin digitaalisiin oppimiskeskukseen ja näin yritykset voisivat saada kehitettyä toimintaansa. Tällaisessa yhteistyössä kaikkien toimijoiden digitaalinen osaaminen kehittyy ja päivittyy samanaikaisesti. Yhteisen kehittämisen tahtotila ja toiminta houkuttelee myös näin kansainvälisiä digiosaajia tekstiili- ja muotialalle.

Digitaalinen infrastruktuuri

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Yritysten digitalisaatio

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Tämän osa-alueen tavoitteet ovat selkeitä ja riittävän strategisella tasolla.

Datatalouden kasvuun on päästävä kiinni laaja-alaisesti myös tekstiili- ja muotialalla, sillä tulevaisuudessa yhä useampi menestyvä yritys syntyy ja hyödyntää datatalouden toimintamalleja. Tilanne tänä päivänä on kuitenkin se, että yritykset ymmärtävät digitalisaation hyvinkin eri tavoin. Tämän vuoksi STJM on aloittanut tiedonkeruun jäsenyritystensä digitalisaation asteesta sekä ymmärryksestä. Näkemyksemme mukaan etenkin pk-yritykset tarvitsevat apua sekä tukea digitaalisuuteen ja digimuutoksen aikaansaamiseksi. Sen vuoksi lisäpanostukset osaamiseen, tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatiotoimintaan sekä investointien houkutteluun ovat välttämättömiä, mikä myös tässä luonnoksessa on nostettu esille.

Jotta uusien sovellusten ja järjestelmien käyttöönotto ei kaadu pelkästään yksittäisten yritysten harteille, olemme samaa mieltä siitä, että tulee luoda toimialoille ulottuvia konkreettisia keinoja edistää järjestelmien sekä sovelluksien ja prosessien yhteen toimivuutta sekä välttää alakohtaisia ratkaisuja, jotka vaikeuttavat tulevaisuuden palvelukokonaisuuksien linkkaaren aikaista kehittämistä ja hallintaa. Tieto- ja kyberturvallisuus tulee nähdä tulevaisuudessa luonnollisena osana myös jokaisen yrityksen yhteiskuntavastuuta, mutta siihen liittyvän osaamisen kehittämisessä yritykset tarvitsevat tukea sekä osaajia.

Suomi on vahvasti mukana kehittämässä globaaleihin ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaavia digiteknologioita tekstiilialalla. Tekstiilien kiertotalouteen on kehitteillä muun muassa digitaalinen tuotepassi, joka perustuu EU:n toimenpide-ehdotuksiin. Tässä kehityksessä Suomi on vahvasti mukana ja jopa edelläkävijämaa. Tämän digituotepassin käyttöönotto yrityksissä vaatii tulevaisuudessa osaamista, resursseja sekä mahdollisesti myös uutta digitaalista teknologiaa. Ylipäätään tekstiilien kiertotaloudessa data ja sen hallinta sekä automaatio ja robotiikka erilaisin kuvantamiskäytöksin tehokkaan kierrätyksen aikaansaamiseksi vaatii vielä paljon kehittämistoimenpiteitä ja -panostuksia.

Myös tekstiili- ja muotialan kuluttajaliiketoiminta vaatii panostuksia, sillä esimerkiksi verkkokaupan ratkaisuissa Suomen kehitys ja kasvu on monia muita Euroopan maita selvästi hitaampaa. Tarvitaan yrityksille osaamista globaalista digitalisoituvasta liiketoiminnasta. Datatalouden ymmärtämiseen yrityksen kasvumahdollisuutena on päästävä kiinni konkreettisemmin ja käytännönläheisemmin. Näin tekstiili- ja muotialalla yhä useampi yritys voi hyödyntää datatalouden toimintamalleja ja menestyä yhä paremmin globaalissa kilpailussa. Tämän vuoksi TKI-panostuksia on suunnattava digiteknologioiden kehittämisestä myös niiden soveltamiseen. Tämän työn tueksi Suomessa eri toimialoilla kannattaisi laatia digitalisaatiotiekartat vähähiilisyystiekarttojen tapaan. Niiden avulla pystyttäisiin tunnistamaan digitalisaation kehittämisen ja soveltamisen keihäänkärjet ja kilpailuetua

rakentavat tekijät toimialakohtaisesti sekä suuntaamaan toimenpiteitä pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti niiden mukaisesti.

Digitaaliset julkiset palvelut

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

-

Niinikoski Marja-Liisa
Suomen Tekstiili & Muoti ry